

Sygn. akt: I C 994/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Jarocinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Mariusz Drygas
Protokolant:	st. sekr. sądowy Anna Skibińska

po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2016 r. w Jarocinie

sprawy z powództwa P. F.

przeciwko (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

1. tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie(...) zapatrzony w klauzulę wykonalności na rzecz pozwanej (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. postanowieniem tegoż Sądu z dnia 24 marca 2006r. w sprawie (...), któremu tenże Sąd nadał klauzulę wykonalności przeciwko powodowi P. F. w dniu 12 sierpnia 2014r. w sprawie (...) pozbawia wykonalności w części, to jest w stosunku do P. F. w zakresie odsetek za okres od dnia 26 lutego 2002r. do dnia 29 kwietnia 2011r.

2. oddała powództwo w pozostałym zakresie

3. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2 417 zł (dwa tysiące czterysta siedemnaście złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSR M. Drygas

Sygn. akt I C 994/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 25 września 2015r. powód P. F. wystąpił w stosunku od pozwanej (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. o:

- pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Szamotułach w postępowaniu nakazowym z dnia 7 marca 2002r. w sprawie o sygnaturze akt (...), zaopatrzonego klauzulą wykonalności z dnia 9 kwietnia 2003r., nakazującego pozwanym A. P. i Z. F., aby zapłacili na rzecz (...) S. w G. kwotę 3 587,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2002r. do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania w kwocie 1 087,00 zł

- pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci postanowienia wydanego przez Sąd Rejonowy w Szamotułach Wydział I Cywilny w dniu 4 marca 2006r., w sprawie o sygnaturze akt (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 27 marca 2006r., nadającego klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 7 marca 2002r. na

rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., na którą przeszło uprawnienie wierzyciela (...) S. z siedzibą w G.

- pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego – postanowienia wydanego przez Sąd Rejonowy w Szamotułach w dniu 3 sierpnia 2015r. w sprawie o sygnaturze akt (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, prostującego postanowienie z dnia 12 sierpnia 2014r., wydane przez Sąd Rejonowy w Szamotułach

- pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego – postanowienia wydanego przez Sąd Rejonowy w Szamotułach w dniu 12 sierpnia 2014r. w sprawie o sygnaturze akt (...), w przedmiocie sprostowania nakazu zapłaty opisanego w tiret 1 oraz postanowienia opisanego w tiret 2 pozwu, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności.

W uzasadnieniu powód podniósł, iż w dniu 15 września 2015r. odebrał zawiadomienie informujące o zajęciu przez Komornika wynagrodzenia za pracę z wniosku wierzyciela (...) sp. z o.o. na podstawie tytułów wykonawczych wskazanych w petitum pozwu. W ocenie powoda prowadzenie przedmiotowego postępowania egzekucyjnego przeciwko jego osobie jest niezasadne. Powód nie posiadał bowiem wiedzy o ewentualnych zobowiązaniach jego ojca, jak również o prowadzonym z inicjatywy wierzyciela postępowaniu spadkowym, w którym został wskazany jako uczestnik. Wobec pozbawienia możliwości uczestnictwa w przedmiotowym postępowaniu podejmie czynności mające na celu uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli co do przyjęcia spadku. W ocenie powoda, wobec braku wiedzy o prowadzonych postępowaniach sądowych, w tym postępowaniu spadkowym oraz dalszych postępowaniach cywilnych, został pozbawiony możliwości uchylenia się od skutków poręczenia przez ojca weksla, a także aktywnej obrony swoich praw. Z postanowienia wynika również, iż nie jest on jedynym spadkobiercą po zmarłym ojcu. Powód podniósł ponadto zarzut przedawnienia roszczenia.

W odpowiedzi na pozew pozwana uznała powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Rejonowego w Szamotułach w sprawie (...)z dnia 7 marca 2002r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przeciwko powodowi na rzecz (...) sp. z o.o. w dniu 12 sierpnia 2014r. (sygn. akt(...)) za zasadne w części, to jest w zakresie odsetek narosłych od dnia 26 lutego 2002r. do dnia 29 kwietnia 2011r., w pozostałym zakresie wniosła o oddalenie powództwa. Pozwana zarzuciła ponadto, iż powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności nie można uważać za środek odwoławczy czy też nadzwyczajny środek zaskarżenia. Pozwana wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania na podstawie art. 101 k.p.c., gdyż powód nie wezwał jej do umorzenia postępowania, a przy pierwszej czynności procesowej uznała żądanie pozwu we wskazanym zakresie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 7 marca 2002r. w sprawie (...)Sąd Rejonowy w Szamotułach nakazał pozwanym A. P. i Z. F., aby zapłacili solidarnie powodowi (...) S. w G. kwotę 3 587 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2002r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania w kwocie 1 087 zł. Na wniosek z dnia 8 kwietnia 2002r. nakazowi zapłaty nadano klauzulę wykonalności w dniu 9 kwietnia 2002r. Przedmiotowy nakaz uprawomocnił się w dniu 4 maja 2002r.

Dowód: nakaz zapłaty oraz wniosek o nadanie klauzuli wykonalności – k. 14 i 19 w aktach (...)

Wnioskiem z dnia 6 czerwca 2003r. wierzyciel wystąpił o wszczęcie egzekucji przeciwko dłużnikom solidarnym. W dniu 19 sierpnia 2003r. Komornik umorzył egzekucję.

dowód: wniosek egzekucyjny – k. 67, postanowienie z dnia 19 sierpnia 2003r. – k. 70

Prawomocnym postanowieniem z dnia 24 marca 2006r. Sąd Rejonowy w Szamotułach nadał klauzulę wykonalności w/w nakazowi zapłaty na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w S., na którą przeszło uprawnienie wierzyciela (...) S. w G. i to na skutek wniosku z dnia 20 marca 2006r.

Dowód: wniosek i postanowienie z dnia 24 marca 2006r. – k. 1, 8-9 w aktach (...)

W dniu 12 kwietnia 2006r. pozwana złożyła wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko A. P. i Z. F., które zostało umorzone postanowieniem z dnia 20 czerwca 2007r.

Dowód: wniosek egzekucyjny – k. 78, postanowienie z dnia 20 czerwca 2007r. – k. 81-82

W dniu 15 października 2009r. zmarł dłużnik Z. F.. Spadek po nim na podstawie ustawy nabył z dobrodziejstwem inwentarza m. in. syn spadkodawcy P. F. w 3/40 części.

Dowód: postanowienie SR w Jarocinie z dnia 25 lipca 2013r. – k. 10 w aktach (...)

W dniu 29 kwietnia 2014r. pozwana złożyła wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko powodowi i innym spadkobiercom jako następcom prawnym dłużnika Z. F.. Postanowieniem z dnia 12 sierpnia 2014r. Sąd Rejonowy w Szamotułach uwzględnił wniosek, zastrzegając spadkobiercom dłużnika prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku.

Dowód: wniosek, postanowienie z dnia 12 sierpnia 2014r. – k. 3-4, 13 w aktach (...)

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności podnieść należy, iż na gruncie przedmiotowej sprawy istnieje w obrocie prawnym jeden tytuł wykonawczy, którym jest nakaz zapłaty zaopatrzonej w klauzulę wykonalności na rzecz pozwanej i przeciwko powodowi, a nie cztery, jak wynika z żądania pozwu. W zakresie zatem istniejącego tytułu wykonawczego należy rozpatrywać żądanie pozwu.

Stosownie do treści art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, między innymi w przypadku, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane.

Przedawnienie roszczenia, którą to okoliczność powód powołuje jako jedną z podstaw wniesionego powództwa jest zdarzeniem, wskutek którego zobowiązanie nie może być egzekwowane. Jeżeli zatem objęte tytułem wykonawczym roszczenie rzeczywiście przedawniło się, to dłużnik może bronić się powództwem przeciwegzekucyjnym przed prowadzoną egzekucją (por. postanowienie SN z dnia 18 marca 1971r. I CZ 110/70, publ. Lex 6896 i z dnia 8 czerwca 1972r. II CZ 73/72, publ. Lex nr 7095).

Należało zatem rozważyć, czy roszczenie stwierdzone prawomocnym nakazem z zapłaty z dnia 7 marca 2002r. uległo przedawnieniu oraz ewentualnie w jakim zakresie.

Art. 125 § 1 k.c. stanowi, iż roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu. W doktrynie przyjmuje się przy tym, iż bieg przedawnienia rozpoczyna się z dniem uprawomocnienia się orzeczenia (por. S. Dmowski: Komentarz do Kodeksu cywilnego – księga pierwsza; Wydawnictwo Prawnicze Warszawa 1999; art. 125).

W świetle powyższej regulacji, bieg przedawnienia roszczenia stwierdzonego przedmiotowym tytułem wykonawczym rozpoczął się z dniem uprawomocnienia nakazu zapłaty, to jest z dniem 4 maja 2002r. Ustalenia faktyczne wskazują jednak, iż po tym terminie zaistniały zdarzenia prawne ingerujące w jego bieg. Było to złożenie wniosków o nadanie klauzuli wykonalności oraz wystąpienie z wnioskami o wszczęcie egzekucji. W myśl bowiem art. 123 § 1 k.c., bieg przedawnienia przerywa się między innymi przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Hipotezą art. 123 § 1 pkt 1 k.c. są objęte wszystkie czynności konieczne, czyli takie, których nie można ominąć w toku dochodzenia, ustalenia,

zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności nie tylko przerywa bieg przedawnienia, ale powoduje, że przedawnienie nie biegnie do chwili zakończenia postępowania klauzulowego, czyli przez okres, w którym uprawniony nie ma możliwości podejmowania innych środków w celu realizacji roszczenia. Po podjęciu czynności koniecznej we wskazanym wyżej znaczeniu, do czasu ukończenia wywołanego nią postępowania, uprawniony nie ma możliwości inicjowania dalszych stadiów postępowania, nie może więc podjąć innej czynności koniecznej, mogącej też przerwać bieg przedawnienia. Uregulowanie to odpowiada fundamentalnemu założeniu instytucji przedawnienia, zgodnie z którym, termin przedawnienia nie może biec, jeżeli uprawniony nie ma możliwości realizowania roszczenia. Bez znaczenia jest, czy wniosek zmierza do nadania klauzuli wykonalności deklaratywnej czy jak w przedmiotowej sprawie konstytutywnej, czy też jakiego tytułu egzekucyjnego dotyczy: sądowego czy pozasądowego, nie wyłączając bankowego tytułu egzekucyjnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2004r. III CZP 101/03, publ. OSNC 2005/4/58, wyrok SN z dnia 12 stycznia 2012r. II CSK 203/11, publ. LexPolonica 3906005, S. Dmowski, S. Rudnicki; Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna; Warszawa 2011 Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis art. 123 teza 2). Także złożenie komornikowi wniosku o wszczęcie egzekucji stanowi czynność podjętą bezpośrednio w celu egzekwowania roszczenia.

Art. 124 § 2 k.c. wprowadza zasadę, zgodnie z którą w razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie nie zostanie zakończone. Z chwilą zakończenia postępowania przedawnienie rozpoczyna bieg na nowo, stosownie do treści art. 124 § 1 k.c. Z powyższego wynika, iż przedawnienie może ulegać wielokrotnemu przerywaniu przez czynności wskazane w art. 123 k.c. i zawsze z tym samym skutkiem, powodującym rozpoczęcie biegu na nowo.

W świetle przedstawionych zasad, bieg przedawnienia był przerywany w dniach: 6 czerwca 2003r. wskutek wniosku o wszczęcie egzekucji, w dniu 20 marca 2006r. w związku ze złożeniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności na następcę prawnego wierzyciela, w dniu 12 kwietnia 2006r. wobec złożenia kolejnego wniosku egzekucyjnego oraz w dniu 29 kwietnia 2014r. wskutek wystąpienia o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko następcy prawnemu dłużnika.

Zestawienie wyżej wskazanych dat pozwala przyjąć, iż pomiędzy uprawomocnieniem się nakazu zapłaty, a kolejnym występowaniem zdarzeń powodujących przerwanie biegu terminu przedawnienia w żadnym przypadku nie upłynął wymagany przez art. 125 k.c. dziesięcioletni okres. Wobec powyższego należy przyjąć, iż roszczenie o zapłatę świadczenia głównego nie jest roszczeniem przedawnionym, zatem może być przymusowo dochodzone.

Odmienne kwestię tę należy rozstrzygnąć dla roszczenia o zapłatę odsetek. Zgodnie z brzmieniem cytowanego art. 125 § 1 zdanie II k.c., stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądowym roszczenia, obejmujące świadczenia okresowe należne w przyszłości (a takimi są właśnie odsetki zasądzone od objętej nakazem zapłaty kwoty pieniężnej), przedawniają się z upływem trzech lat. Skoro zatem po umorzeniu postępowania egzekucyjnego w 2007r. pozwana złożyła wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko powodowi jako następcy prawnego w dniu 29 kwietnia 2014r., to w związku z podniesionym zarzutem przedawnienia odsetki przysługują jej tylko za okres nieprzedawniony, to jest za ostatnie trzy lata przed tą właśnie datą (por. wyrok SN z dnia 26 sierpnia 1976r. III CRN 181/76, publ. OSNC 1977/4/78). Należy podnieść, iż roszczenie o odsetki za opóźnienie staje się wymagalne osobno w każdym dniu opóźnienia i w związku z tym przedawnia się osobno za każdy dzień opóźnienia (por. wyrok SN z dnia 5 kwietnia 1991r. III CZP 20/91, publ. OSNCP 1991/10-12/120 oraz uchwała SN z dnia 22 września 1970r. III PZP 18/70, publ. OSNCP 1971/1/5). Odsetki za okres wcześniejszy uległy przedawnieniu z upływem terminu trzyletniego i nie mogą być przymusowo egzekwowane. W zakresie zatem przedawnionych odsetek należało pozbawić tytuł wykonawczy wykonalności w oparciu o przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Przy tym skutek orzeczenia obejmuje wyłącznie powoda jako jednego z dłużników solidarnych. Wskazać trzeba, że podniesienie zarzutu przedawnienia nie powoduje wygaśnięcia roszczenia, ale niemożność jego skutecznego dochodzenia. Dlatego, choć zarzut ten może być podniesiony przez każdego z dłużników solidarnych, to stanowi on uprawnienie każdego z dłużników i dlatego, jako taki ma charakter osobisty, gdyż dopiero podniesienie tego zarzutu skutkuje oddaleniem powództwa i to tylko wobec tego z dłużników,

który zarzut ten podniósł. W tym sensie zarzut ten nie jest zarzutem wspólnym, o którym mowa w art. 375 § 2 k.c. (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 20 czerwca 2012r. I ACa 216/12).

W pozostałym zakresie żądanie jako pozbawione podstaw podlegało oddaleniu.

Okoliczność zarzucanego w pozwie pozbawienia powoda możliwości uczestnictwa w toczącym się postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku nie może stanowić podstawy powództwa przeciwegzekucyjnego, które nie ma charakteru nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Także brak wiedzy o zobowiązaniach spadkodawcy jest bezprzedmiotowy z punktu widzenia przesłanek określonych w art. 840 k.p.c., a ewentualne podjęcie czynności mających na celu uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli co do przyjęcia spadku nie może mieć miejsca w niniejszym postępowaniu.

Nabycie przez powoda spadku z dobrodziejstwem inwentarza i zastrzeżenie tej okoliczności w tytule wykonawczym daje zaś podstawę do powoływania się na to zdarzenie w toku postępowania egzekucyjnego, jako na podstawę do ograniczenia odpowiedzialności, a nie może urzeczywistniać się w wyniku powództwa opozycyjnego. Czym innym są bowiem podstawy wskazane w art. 840 k.p.c., a czym innym ograniczenia odpowiedzialności dłużnika wynikające z tytułu wykonawczego, które gwarantują dłużnikowi ograniczenie odpowiedzialności i na które może się on powoływać w postępowaniu egzekucyjnym. W następstwie powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na istniejące ograniczenia w tytule wykonawczym dochodzi do umorzenia postępowania egzekucyjnego, gdyż "prowadzenie egzekucji pozostaje z innych powodów w oczywistej sprzeczności z treścią tytułu wykonawczego" (art. 825 pkt 3 k.p.c.), ale w żadnym razie istnienie tych ograniczeń nie skutkuje uwzględnieniem powództwa opartego na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 29 maja 2012r. w sprawie I ACa 288/12). Z kolei okoliczność, iż powód nabył spadek tylko w 3/40 części nie może wbrew jego sugestii zawartej w pozwie prowadzić do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w części zasądzonej należności, która będzie odpowiadać udziałowi w spadku pozostałych spadkobierców. Nie wolno zapominać, iż stosownie do treści art. 1034 § 1 k.c., do chwili działu spadku, który w świetle zeznań powoda nie nastąpił, spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe, a jeżeli jeden ze spadkobierców – tak jak powód – spełnił świadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości ich udziału.

Kwestia częściowego wyegzekwowania świadczenia objętego tytułem wykonawczym również nie może stanowić podstawy powództwa przeciwegzekucyjnego. Nie jest bowiem możliwe pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w zakresie, w którym, został on wykonany. W tym zakresie tytuł traci bowiem moc (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 26 maja 2013r. I ACa 10/12).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. orzeczono jak w punkcie 1 i 2 sentencji wyroku.

Orzekając o kosztach procesu Sąd miał na uwadze, iż celowym było, aby przed wystąpieniem z powództwem opozycyjnym dłużnik wezwał wierzyciela do wydania mu tytułu wykonawczego, czy na gruncie przedmiotowej sprawy do wystąpienia o częściowe umorzenie postępowania egzekucyjnego. Dopiero bezskuteczność takiego wezwania uzasadnia celowość wytoczenia powództwa przeciwegzekucyjnego. Wtedy też nie ma wątpliwości, że wierzyciel nie reagując na takie wezwanie dłużnika, daje mu powód do wszczęcia sprawy i w takiej też sytuacji pozwany wierzyciel nawet uznając powództwo przy pierwszej czynności musi ponieść koszty postępowania (por. postanowienie SA w Rzeszowie z dnia 26 kwietnia 2013r. w sprawie I ACz 51/13). W niniejszej sprawie powód z takiej możliwości nie skorzystał. Nie skierował bowiem do pozwanej wezwania o umorzenie postępowania egzekucyjnego, względnie o wydanie mu tytułu wykonawczego. Pozwana zaś przy pierwszej czynności procesowej uznała żądanie w zakresie uwzględnionego w wyroku roszczenia. Wobec powyższego o kosztach orzeczono na podstawie art. 101 k.p.c. Na zasądzoną kwotę złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej w kwocie 2 400 zł, ustalone przy zastosowaniu stawek określonych w § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. nr 163, poz. 1349 ze zm.), a także 17 zł tytułem opłaty skarbowej za pełnomocnictwo.

M. Drygas